

AMERIKOS
PSICHOPATAS

Bruce'i Taylorui

Šis kūrinys yra pramanytas. Visi veikėjai, įvykiai ir pokalbiai, išskyrus atsitiktines užuominas apie visiems žinomas žmones, gaminius ar paslaugas, yra sukurti ir neturi jokių sąsajų su iš tiesų gyvenančiais asmenimis bei nesiekia sumenkinti jokių gaminių ar paslaugų.

Ir „Užrašų“ autorius, ir patys „Užrašai“, žinoma, pramanyti. Tačiau tokių žmonių kaip šių „Užrašų“ kūrėjas ne vien tikrai esama mūsų visuomenėje, bet ir privalo būti, turint galvoje, kokiomis aplinkybėmis mūsų visuomenė apskritai susiformavo. Norėjau skaitytojams mažumėlę aiškiau negu visada atskleisti vieną nesenos mūsų praeities bruožą. Jis atstovauja kartai, kuri dar tebegyvena tarp mūsų. Skyriuje, pavadintame „Požemis“, šis personažas pasakoja apie save ir savotiškas pastangas paaiškinti priežastis, kodėl jis turejo pasirodyti tarp mūsų. Toliau – patys „užrašai“, pasakojantys apie kai kuriuos jo gyvenimo įvykius.

Fiodoras Dostojevskis, „Požemio užrašai“

Viena iš dažniausiai pasitaikančių klaidų yra manyti, kad mandagumu tik išreiškiamos malonios idėjos. Iš tikrųjų mandagiai gali pasireikšti labai įvairus elgesys. Tai ir yra civilizacija – mandagus, o ne priešiškas elgesys. Viena iš mūsų klaidų buvo natūralistinis, Rousseau įkvėptas septintojo dešimtmečio sąjūdis, kai nusprendėme: „Kodėl gi tiesiog neišrėžti, kas ant širdies guli?“ Civilizacijoje privalo būti apribojimų. Jei pasiduotume kiekvienam impulsui, žudytume kits kitą.

Mis Manners (Judith Martin)

*O kai visa griuvo,
Mažai kas kreipė dėmesį.*

„Talking Heads“

VAIZDAJUOSČIŲ NUOMA, PASKUI „D’AGOSTINO“

Vaikštinėju po „VideoVisions“ vaizdajuosčių nuomos punkta netoli savo buto Aukštutiniame Vestsaide, iš skardinės gurkšnodamas dietinį pepsi, „Sony Walkman“ ausinės plyšoja – naujoji Kristoferio Kroso kasetė. Po darbo žaidžiau badmintoną su Montgomeriu, paskui nuėjau į šiausu masažą ir susitikau išgerti su Džesiu Loidu, Džeimiu Konvėjumi ir Kevinu Forestu „Rusty’s“ Septyniasdešimt trečiojoje gatvėje. Šįvakar vilkiu naują vilnonį „Ungaro Uomo Paris“ lietpaltį ir nešiuosi „Bottega Veneta“ diplomata bei „Georges Gaspar“ skėtį.

Vaizdajuosčių nuomoje žmonių daugiau negu visada. Eilėje stovi per daug porelių, kad galėčiau išsinuomoti „She-Male Reformatory“ ar „Ginger’s Cunt“, nesijausdamas nejaukiai ar nepatogiai, be to, Siaubo skyriuje jau susitikau Robertą Eilsą iš „First Boston“, ar bent man atrodo, kad ten buvo Robertas Eilsas. Jis praeidamas sumurmėjo: „Sveikas, Makdonaldai“, nešėsi „Penktadienis, 13-oji: 7 dalis“ ir dokumentinį filmą apie abortus, pastebėjau, kad jo rankų nagai dailiai sutvarkyti, ir jas darko tik, kaip man pasirodė, dirbtinio aukso „Rolex“.

Kadangi apie pornografiją negali būti nė kalbos, naršau Lengvų komedijų skyrių ir nusivylęs išsirenku Vudžio Aleno filmą, bet vis tiek negerai. *Noriu kažko kito*. Praeinu pro Roko miuziklų skyrių – nieko, atsiduriu Siaubo komedijų skyriuje – tas pat, ir staiga mane apima nedidelis nerimo priepuolis. *Per didelė susikty filmų pasiūla*. Neriū už kartoninio naujos Deno Eikroido komedijos reklamos stendo ir išgeriu dvi penkių miligramų valiumo tabletes, užgerdamas dietiniu pepsiu. Paskui, beveik automatiškai, tarsi būčiau užprogramuotas, čiumpu „Double Body“ – šį filmą buvau išsinuomojęs jau trisdešimt septynis kartus – ir einu prie prekystalio, kur dvidešimt minučių laukiu, kol bjauri merga (penki svarai antsvorio, sausi pasišiaušę plaukai) mane aptarnaus. Ji netgi vilki dukslų, blankų megztinį – tikrai *ne* dizainerio, –

tikriausiai norėdama nuslėpti, kad *neturi* papų, nors jos *akys* visai gražios: *ir kas iš to?* Galiausiai ateina mano eilė. Paduodu jai tuščias dėžutes.

– Viskas? – klausia ji, imdama iš manęs nario kortelę. Mūviu „Mario Valentino“ persiško juodumo pirštines. „VideoVisions“ narystė kainuoja tik du šimtus penkiasdešimt dolerių per metus.

– Ar turite Džeimės Gerc filmų? – klausiu jos, mėgindamas žiūrėti tiesiai į akis.

– Ko? – sutrinka ji.

– Filmų, kuriuose vaidina Džeimė Gerc?

– *Kas tokia?* – ji kažką įrašo kompiuteryje ir nepažvelgdama į mane klausia: – Kiek naktų?

– Tris, – sakau. – Jūs nežinote, kas *yra* Džeimė Gerc?

– Manau, kad ne, – ji net atsidūsta.

– Džeimė Gerc, – sakau. – Tokia *aktorė*.

– Kad nelabai suprantu, apie ką kalbate, – sako ji taip, lyg ją užkabinėčiau, bet, klausykit, juk ji dirba vaizdajuosčių nuomoje, o kadangi tai tokia sunki ir įtakinga profesija, jos šlykštus elgesys visiškai suprantamas, *taip?* Ak, ką būtų galima padaryti tos mergos kūnui su kūju, kokius žodžius išraižyti odoje ledo kirtikliu! Ji paduoda mano dėžutes vaikinui už nugaros – o aš apsimetu nepastebėjęs, kaip jis pasibaisi, kai žvilgteri į „Double Body“ dėžutę ir mane atpažįsta, – bet jis klusniai nueina į kažkokią angą parduotuvės gilumoje atnešti filmų.

– Tikrai suprantat, – sakau draugiškai. – Ji vaidina dietinės kolos reklamose. Juk žinot.

– Kad nelabai, – atsako ji taip monotoniškai, kad aš kone užsičiaupiu. Ji surašo filmų pavadinimus ir mano kortelės numerį į kompiuterį.

– Man patinka ta „Double Body“ vieta, kur moterį... išgręžia... elektriniu grąžtu filme... tai bent, – sakau kone žiopčiodamas. Staiga vaizdajuosčių nuomoje kažkodėl pasidaro baisiai karšta, ir panosėje sumurmėjęs: „O dieve“, pirštinėta ranka atsi-

remiu į prekystalį, kad jis nesvyruotų. – O iš lubų pasipila kraujas, – giliai įkvepiu, ir, man kalbant, galva ima pati linksėti, o aš vis ryju seiles, galvodamas: „Turiu pamatyti jos batus“, tad kiek įmanoma ramiau mėginu žvilgterėti per prekystalį pasižiūrėti, kokius batus ji avi, bet, mano įsiūčiui, ten tik sportbačiai – *ne* „K-Swiss“, *ne* „Tretorn“, *ne* „Adidas“, *ne* „Reebok“, o pigūs.

– Pasirašykite.

Ji paduoda man kasetes nė nežiūrėdama, nepažindama, kas aš toks; aš sunkiai alsuoju, ji pamoja kitiems eilėje, porai su kūdikiu.

Pakeliui namo stabteliu „D’Agostino“, kur vakarienei nusi-perku du didelius butelius „Perrier“, šešias skardines klasikinės kolas, gražgarstės gūžę, penkis vidutinio dydžio kivių, butelį balzaminio acto su peletrūnais, skardinę grietinėlės, dėžutę mikrobangų krosnelėje kepamų užkandėlių, dėžutę sojų varškės ir baltojo šokolado batonėlių, šį pačiumpu prie kasos.

Lauke, nekreipdamas dėmesio į valkata, tysantį po „Vargdienių“ plakatą ir laikantį užrašą: PRARADAU DARBĄ NORIU VALGYTI NETURIU PINIGŲ PRAŠAU PADĖTI, kurio akys sudrėksta, kai sužaidžiu „paerzink valkatą doleriu“, tada sakau: „Jėzau, gal *malonētum* bent nusiskusti, kad tave skradžiai“, žvilgsniu, kone radaro vedamu, užkliūvu už raudono lambordžinio „Countach“, stovinčio prie šaligatvio ir žvilgančio žibintų šviesoje, ir turiu sustoti, staiga netikėtai suveikia valiumas, visa kita nublanksta – raudantis valkata, juodi apkvaitę vaikai, repuojantys kartu su plyšojančia magnetola, debesis balandžių, skrendančių danguje ir ieškančių, kur sukti lizdus, greitosios pagalbos sirenos, pypsintys taksi, visai daili pupytė su „Betsey Johnson“ suknele, visa išblėsta lyg fotografuojant laiko intervalais – bet sulėtintai, tarsi kine – saulė leidžiasi, miestas temsta, o aš matau vien raudoną lambordžinį, girdžiu tik lygų, ramų savo paties alsavimą. Vis dar stoviu, varvindamas seilę priešais parduotuvę, ir spoksau, ilgos minutės (nežinau, kiek).

VEIDO PROCEDŪROS

Pusę penkių išeinu iš darbo, nueinu į „Xclusive“ ir valandą kilnoju svarsčius, paskui taksi nuvažiuoju per parką į „Gio’s“ viešbutyje „Pierre“ – veido procedūrų, manikiūro ir, jei užteks laiko, pedikiūro. Guliu ant aukšto stalo viename iš asmeninių kambarių, laukdamas Helgos, odos technologės, kuri atliks man veido procedūras. Mano „Brooks Brothers“ marškiniai ir „Garrick Anderson“ kostiumas kabo spintoje, „A. Testoni“ batai stovi ant grindų, trisdešimt šešis dolerius kainavusios kojinės iš „Barney’s“ susuktos į kamuoliuką jų viduje, apatiniai už šešiasdešimt dolerių iš „Comme des Garçons“ – vienintelis man likęs drabužis. Chalatas, kurį turėjau apsilvilti, suglamžytas greta dušo kabinos, nes noriu, kad Helga apžiūrėtų mano kūną, pastebėtų krūtinę, pamatytų, kokie velniškai *išlavinti* mano pilvo raumenys nuo tada, kai paskutinįsyk čia buvau, nors ji daug už mane vyresnė – gal trisdešimties ar trisdešimt penkerių – ir už jokių pinigų jos nedulkinčiau. Gurkšnoju dietinį pepsi, atneštą patarnautojo Marijaus su stikline trinto ledo – prašiau, bet nenoriu.

Pasiimu šiandienos „Post“, kabantį „Smithly Watson“ stikliniame žurnalų stove, ir peržvelgiu paskalų skiltis, akis užkliūva už pasakojimo apie neseniai pastebėtus padarus, pusiau paukščius, pusiau graužikus – iš esmės balandžius su žiurkių galvomis ir uodegomis – Harlemo gilumoje, o dabar vis tvirčiau besiveržiančius į miesto centrą. Prie straipsnio pridėta neryški tokio padaro nuotrauka, bet ekspertai, tikina „Post“, beveik neabejoja, kad ši nauja veislė – apgaulė. Kaip paprastai, mano baimė neatslūgsta, mane ima nesuprantamas siaubas, kad kažkas nepagailėjo šitiek jėgų ir laiko tai prasimanyti: padirbti nuotrauką (ir dar visiškai atbulomis rankomis, tas padaras atrodo kaip koks „Big Mac“ sumuštinis), nusiųsti ją į „Post“, o paskui „Post“ turėjo nuspręsti spausdinti straipsnį (susirinkimai, diskusijos, paskutinę minutę kylanti pagunda jį išimti?), išspausdinti nuotrauką, pasiųsti žmo-

gų parašyti apie nuotrauką ir apklausti ekspertus, galiausiai viską sudėti į šios dienos numerio trečiąjį puslapį ir patiekti aptarti per šimtus tūkstančių pietų visame mieste šią popietę. Užverčiu laikraštį ir nuvargęs atsilošiu.

Prasiveria asmeninio kambario durys ir įeina dar nematyta mergina, pro primerktas akis matau, kad ji jauna, italė, visai graži. Ji nusišypso, atsisėda ant kėdės man prie kojų ir pradeda pedikiūrą. Ji išjungia šviesą palubėje, ir kambarys aptemsta, tik sumaniai išdėstytos halogeno lempos apšviečia mano rankas, kojas ir veidą, tad nematau jos kūno, tik tiek, kad ji avi pilkos zomšos ir juodos odos užsagstomus batus iki kulniukų iš „Maud Frizon“. Šįryt Patės Vinters šou tema buvo „Ufonautai žudikai“. Ateina Helga.

– Ak, pone Beitmanai, – sako Helga. – Kaip laikotės?

– Kuo puikiausiai, Helga, – atsakau, įtempdamas krūtinės ir pilvo raumenis. Mano akys užmerktos, tad judesys atrodo atsitiktinis, tarsi raumenys patys pūpsotų be mano pastangų. Bet Helga švelniai uždengia mano išsipūtusią krūtinę chalatu ir užsagsto jį, apsimesdama nepastebėjusi iškilimų po švaria įdegusia oda.

– Kaip greitai apsilankėte, – sako ji.

– Juk jau dvi dienas čia nebuvau, – sutrikęs atsakau.

– Žinau, bet... – ji nutyla ir kriauklėje nusiplauna rankas. –

Nesvarbu.

– Helga? – klausiu.

– Taip, pone Beitmanai?

– Įeidamas pastebėjau porą vyriškų „Bergdorf Goodman“ batų auksiniais kutais, padėtų nublizginti prie gretimo kambario durų. Kieno jie? – klausiu.

– Pono Erlangerio, – atsako ji.

– Pono Erlangerio iš „Lehman“?

– Ne. Pono Erlangerio iš „Salomon Brothers“, – atsako ji.

– Ar kada minėjau, kad noriu užsidėti didelio geltono šypsančio veidelio kaukę, pasileisti Bobio Makferino „Don't Worry, Be

Happy“ kompaktinę plokštelę, tada paimti merginą ir šunį – kolį, čiau čiau, šarpėjų, nesvarbu, – ir prijungti tokią kraujo perpylimo pompą, lašinę, ir sukeisti jų kraują, supranti, supilti paukštytei šuns kraują, ir atvirkščiai, ar kada minėjau?

Kalbėdamas girdžiu, kaip mano kojas tvarkanti mergina niūniuoja panosėje dainelę iš „Vargdienių“, o tada Helga perbraukia man per nosį drėgnu vatos kamuoliuku, pasilenkusi apžiūri mano veidą, kiekvieną porą. Aš nusikvatoju kaip pamišėlis, tada giliai įkvepiu ir paliečiu krūtinę – manydamas, kad ten tankiai, nekantriai daužysis širdis, bet nieko negirdėti, nė dūžio.

– Ša, pone Beitmanai, – ramina Helga, šilta plaušine braukdama man per veidą, oda sudilgsi ir atvėsta. – Atsipalaiduokite.

– Gerai, – sakau. – Atsipalaiduoju.

– Ak, pone Beitmanai, – pragysta Helga, – kokia graži jūsų oda. Kiek jums metų? Jei galima paklausti?

– Dvidešimt šešeri.

– Ak, štai kodėl. Ji tokia švari. Tokia lygi, – ji atsidūsta. – Na, atsipalaiduokit.

Aš prisnūstu, akys užvirsta aukštyn, atmosferinė „Don't Worry, Baby“ versija iššluoja visas negeras mintis ir galvoju tik apie gerus dalykus – šįvakar užsakytą staliuką vakarienei su Marko Halberstamo mergina Sesilija Vagner, trintas ropes „Union Square Café“, slidinėjimą nuo Batermilko kalno Aspene pernai per Kalėdas, naująją „Huey Lewis and the News“ kompaktinę plokštelę, „Ike Behar“, „Joseph Aboud“, „Ralph Lauren“ marškinius, dailias aliejumi iššitepusias paukštytes, laižančias viena kitai dziundžę ir šikną, nutviekstas ryškios filmavimo šviesos, pilnus sunkvežimius gražgarsčių ir kalendrų, savo įdegio liniją, kaip mano nugaros raumenys atrodo, kai vonios lempų šviesa ant jų krinta tam tikru kampu, Helgos rankas, glostančias mano veido odą, muiluojančias, tepančias kremu, losjonais ir tonikais, kai ji su pasigėrėjimu kužda: „Ak, pone Beitmanai, koks švarus ir lygus jūsų veidas, koks švarus“, tai, kad negyvenu vagonėlyje, nedirbu

kėglinėje, nevaikštau į ledo ritulio varžybas ir nevalgau skrudintų šonkauliukų, kaip vidurnaktį atrodo AT&T pastatas, tik vidurnaktį. Įeina Džinė ir pradeda manikiūrą, pirmiausia nukarpo ir nudildina nagus, paskui nutrina juos švitrinio popieriaus diskeliu, kad išlygintų krašteliu.

– Kitą sykį palik truputį ilgesnius, Džine, – perspėju.

Ji tylomis išmirko juos šiltame lanolino kreme, paskui nusausina abi rankas ir ištepa odelių drėkikliu, tada pašalina odeles ir išvalo panages vata apvyniotu pagaliuku. Kaitros vibratorius masažuoja plaštaką ir ranką. Nagai pirma nublizginami odos skiautele, paskui – blizginamuoju losjonu.

PASIMATYMAS SU EVELINA

Trečiojoje mano linijoje laukia Evelinos skambutis, nežadėjau su ja kalbėtis, bet kadangi antrojoje linijoje laikiu, kol Bulokas, naujojo „David François“ restorano Centrinio parko pietinėje gatvėje metrdotelis, patikrins, ar niekas neatšaukė užsakymo, kad mudu su Kortne (kuri laukia pirmojoje linijoje) galėtume pavakarieniauti, atsiliepiu, tikėdamasis, kad skambina iš valyklos. Bet *ne*, ten Evelina, ir nors Kortnės atžvilgiu negražu, atsiliepiu. Pasakau Evelinai, kad kita linija kalbuosi su asmeniniu treneriu. Tuomet Kortnei pasakau, kad turiu atsiliepti, nes skambina Polas Ovenas ir kad aštuntą pasimatysime „Turtles“, nutraukiu pokalbį su metrdoteliumi Buloku. Evelina apsistojusi „Carlyle“, nes moteris, gyvenusi gretimame name, vakar rasta nužudyta, nukirsta galva, todėl Evelina baisiai sukrėsta. Ji šiandien neturėjo jėgų eiti į darbą ir visą popietę raminosi veido procedūromis „Elizabeth Arden“. Ji pareikalauja šįvakar kartu pavakarieniauti, o paskui sako, man nespėjus sugalvoti įtikinamo pasiteisinimo ir deramos priežasties:

– Kur tu vakar *buvai*, Patrikai?

Nutylu.

– O kas? O *tu* kur buvai? – klausiu, maukdamas iš litrinio „Evian“ butelio, dar mažumėlę prakaituotas po šiandienos treniruotės.

– Ginčijausi su „Carlyle“ durininku, – atsako ji, *ganėtinai* pasipiktinusi. – Dabar sakyk, Patrikai, kur *tu* buvai?

– Kodėl tu su juo ginčijaisi? – klausiu.

– Patrikai, – griežtai pareiškia ji.

– Aš čia, – sakau po valandžiukės.

– Patrikai. Nesvarbu. Mano kambaryje telefonas buvo vienos linijos ir *be* „laukiančio skambučio“ funkcijos, – sako ji. – *Kur* tu buvai?

– Aš... maliausi vaizdajuosčių nuomoje, – sakau ir patenkin-tas sumušu su savimi rankomis, kaklu prispaudęs belaidį telefoną.

– Norėjau pas tave ateiti, – praneša ji aikštingai lyg maža mergytė. – Bijojau. Vis dar bijau. Nejau negirdėti iš balso?

– Tiesą sakant, tikrai ne.

– Ne, Patrikai, rimtai. Mane tiesiog siaubas ima, – sako ji. – Visa drebu. Visai kaip lapelis. Paklausk Mijos, mano kosmetologės. *Ji* sakė, kad aš įsitempusi.

– Na, – raminu, – vis tiek nebūtum galėjusi ateiti.

– Mielasis, o kodėl ne? – zirzia ji, o tuomet kalbasi su kažkuo, kas užėjo į jos kambarį: – Ak, nuvežkit ten, prie lango... ne, *ano* lango... ir gal galit pasakyti, kur prašapo masažistė?

– Nes tavo kaimynės galva buvo mano šaldiklyje, – nusižio-vauju ir pasiražau. – Klausyk. Pavakarieniaujam? Kur? Ar girdi?

Pusę devynių mudu sėdime vienas priešais kitą „Barcadia“. Evelina vilki „Anne Klein“ celiuliozės švarką, vilnonį krepo sijoną, šilkinę „Bonwit’s“ palaidinę, įsisegusi senovinio aukso ir agatų auskarus iš „James Robinson“, kurie kainavo apie keturis tūkstančius dolerių; aš – dvieilį kostiumą ir šilkinis marškinis atastais dryželiais, ryšiu raštuotą šilkinį kaklaraištį ir aviu odinius įsispiriamus batus, viskas iš „Gianni Versace“. Nearšaukiau „Turtles“ užsakyto staliuko ir nepasakiau Kortnei, kad neateisiu,

tad ji tikriausiai pasirodys maždaug penkiolika po aštuonių, visiškai sutriks, o jei šiandien neišgėrė elavilio, tikriausiai pasius, ir iš to – o ne iš butelio „Cristal“, kurio užsisakyti spiriasi Evelina, paskui pripila į jį juodųjų serbentų sirupo – aš garsiai juokuosi.

Beveik visą popietę pirkau sau ankstyvas Kalėdų dovanas – dideles žirkles vaistinėje netoli Rotušės, peilį laiškams atplėsti iš „Hammacher Schlemmer“, sūrio peilį iš „Bloomingdale“, derantį prie sūrio lentos, kurią Džinė, mane įsimylėjusi mano sekretorė, paliko ant mano stalo išeidama pietauti, kol aš buvau susitikime. Šįryt Patės Vinters šou buvo kalbama apie branduolinio karo tikimybę, anot susirinkusių ekspertų, ji labai didelė, tikriausiai prasidės artimiausią mėnesį. Dabar Evelinos veidas man atrodo išblyškęs, jos burna padažyta violetiniais lūpų dažais, poveikis tiesiog keris, ir suprantu, kad ji per vėlai paklausė Timo Praisio patarimo nustoti teptis savaiminio įdegio losjonu. Užuoť apie tai prašnekęs ir mirtinai nusinuobodžiavęs nuo jos pasakojamų smulkmenų, paklausiu apie Timo merginą Meredithą, kurios Evelina nekenčia, aš niekada nesupratau, dėl ko. O dėl gandų apie mane ir Kortnę, pastaroji taip pat atsidūrė Evelinos šūdų sąrašė, priežastys šiek tiek aiškesnės. Kai nesmagi padavėja Evelinos prašymu pamėgina įpilti man į šampaną mėlynių sirupo, uždengiu taurę ranka.

– Ne, dėkui, – sakau. – Gal vėliau. Atskiroje taurėje.

– Koks rimtuolis, – kikena Evelina, paskui staiga atsidūsta. – Bet tu skaniai kvepi. Kokie tavo kvapai – „Obsession“? Rimtuoli tu, ar čia „Obsession“?

– Ne, – niūriai atsakau. – „Paul Sebastian“.

– Tikrai.

Ji šypteli ir išmaukia antrą taurę. Jos nuotaika žymiai pasitaisė, ji kone puikuojasi, daug labiau, negu galėtumei tikėtis iš merginos, kurios kaimynei, dar sąmoningai, nedideliu elektriniu pjūkle nurėžė galvą per kelias sekundes. Evelinos akys žybteli žvakių šviesoje, paskui vėl, kaip visada, pilkai nublanksta.